

árok és sáncz építtessék, mely a Vág vizének áradása ellen is védelmül szolgálhasson.

E 18 pontból álló községi rendtartással lépett tehát először közös elhatározásra a beczkői közbirtokosság.

Dr. Szombathy Ignác.

Magyar gazdaszövetség terve 1817-ből. *Szily Kálmán* a M. Tud. Akadémia főttkára, családi levéltárából a következő érdekes adatokat volt szives rendelkezésünkre bocsátani. *Szentkirályi László* Pest vármegye alispánjához valaki egy tervet nyújtott be 1817-ben, „*hogya hazánkban egy, a mezei gazdálkodásra és annak előmenetelére ügyelő szövetség szerveztessék*“, melynek célja a gazdaságra vonatkozó hasznos tudnivalók, teendők följegyzése, összeállítása és kinyomatása volna, hogy ez által akár kisebb, akár nagyobb birtokosoknak némi utmutatás álljon rendelkezésükre s a gazda, ha gazdaságában javítást akar eszközölni — külföldi könyvek után indulva — ne legyen kénytelen saját kárán tanulni.

E gazdaszövetség tagjaivá az ország ügyes és szorgalmas gazdáit kellene kiválasztani, a Pesthez közel lakó tagok közül pedig igazgatóságot alakítani, mely titkárt tart és levéltárat állítana föl; a tartandó gyűléseken mindamelllett az összes tagoknak felszólalási joguk volna. Ezen igazgatóság a hazai gazdaság minden ágának felvirágoztatására az ország legtávolabb részeiben lévő tagokkal érintkezne, hozzájuk kérdéseket intézne, „*próbatételeket*“ állítana fel; viszont ezek tapasztalataikat bejelentik, tanácsot kérnek. A szövetség a gazdaság körül a külföldön feltalált gépeket megszerezne és próbákat eszközölné.

A szövetség költségeinek fedezésére nézve azt ajánlja, hogy a gazdák által így összegyűjtött tapasztalatoknak alapján egy magyar, német és tót nyelven szerkesztett gazdasági naptárt kellene összeállítani, amit kizárólag a gazdaszövetség árusítana. E naptárnak aztán különböző rubrikái volnának, amelyekbe minden gazda bejegyezhetné, hogy milyen termése volt mindenkiből, milyen időjárás mellett, és mivel a tervező szentül meg volt győződve, hogy ebből a jövő termésekre lehet következtetni, a gazdaszövetség az év végén az egyes gazdaktól az ilyen módon kitöltött naptárakat beszedvén, ezek alapján az ország csillagásza által a lefolyt esztendő időjárását megállapítván, egyszersmind a jövő évre is utmutatóul szolgálna a gazdáknak.

Az e célból alakítandó társaság „*fő oltalmazó*“-ja gyanánt sikerült az alispánnak József cs. és kir. főherceget, az ország nádorát megnyernie, s e gazdaszövetség megalakítása céljából pedig 1817. aug. 24-én tartandó ülésre meghívta báró Bruder József és gróf Brunswick Ferencz cs. és kir. kamarásokat, Csekonics József generálist,

gróf Esterházy Károlyt, gróf Fesztetics Györgyöt, gróf Fesztetics Jánost és Antalt, Glosius Dániel táblabíró, gróf Hunyady József és báró Örczy Lőrincz cs. és kir. kamarásokat, Szily József cs. és kir. udv. tanácsost, a hétszemélyes tábla ülnökét, gróf Waldstein Manót és báró Wenckheim József cs. és kir. kamarásokat.

Megalakult-e csakugyan e gazdaszövetség vagy nem, — arról a velünk közölt adatok már nem adnak felvilágosítást.

H. S.

